

RAPPORT FRA M/S «LANGSKJÆR»S PRØVEFISKE
MED SORTERINGSMASKIN
FOR UTSORTERING AV HUNLODDE FRA 11/3—27/3 1973

Av Bjørn Johnsen

Toktbeskrivelse

Søndag 11/3 d. å. gikk undertegnede i land fra m/s «Langskjær» for å kontrollere loddefangsten som ble levert i Båtsfjord, mens en ventet på nye deler til sorteringsmaskinen om bord på m/s «Langskjær».

Mandag 12/3 kl. 0600 avgikk m/s «Langskjær» Båtsfjord bestemt for fiskefeltet i den østlige del av Finnmark.

Etter opplysninger fra herr Torrissen kom ingeniør Breivik fra Rapp Fabrikker til Kirkenes onsdag morgen med nevnte deler til sorteringsmaskinen.

Torsdag 15/3. Kl. 0600 avgikk m/s «Langskjær» Kirkenes bestemt for fiskefeltet i Varangerfjorden. Det ble gjort et tråltrekk i indre Varanger hvor en fikk 180 kasser sortert hunlodde. Kl. 2100 ankom «Langskjær» Båtsfjord hvor undertegnede gikk om bord for å følge den videre drift og utvikling av sorteringsmaskinen. Kl. 2130 avgikk Båtsfjord. Kl. 2400 ankom Kongsfjord hvor en skulle levere nevnte fangst.

Fredag 16/3. Kl. 0800 begynte å losse loddefangsten. Kl. 1100 ferdiglosset. Utlosset totalt: 180 kasser = 12 841 kg som inneholdt 85% hunlodde. Tok om bord tomkasser for neste tur. I løpet av dagen hadde været forandret seg til stiv S.V. kuling. En kom derfor ikke ut på fiskefeltet på grunn av tung sjø.

Lørdag 17/3. Kl. 0830 avgikk Kongsfjord bestemt for fiskefeltet utenfor Berlevåg. Det var da sørvestlig tung sjø. Kl. 1230 satte trålen og en tauet i ca. 8 min. Antatt fangst ca. 1 500 hl lodde. På grunn av feil med notvinsjen fikk en ikke begynt pumpingen av lodde før kl. 1500. Etter 15-20 min. pumping sprakk trålposen og resten av lodda for ut av trålen. Grunnen til at trålposen sprakk var det dårlige været. Totalt innpumpet: 31 kasser = ca. 2 100 kg hunlodde og 25 kasser = 1 500 kg hanlodde. Gjennomsnittsprøvene fra sorteringsmaskinen viste 90,4% hunlodde. Lodda var en del løs på rognen.

Etter det en kunne se på den korte tiden en pumpet så virket sorteringsmaskinen bedre enn den gjorde tidligere. En hadde justert maskinen på nytt før en gikk ut.

Kl. 1600 avgikk fiskefeltet. Kl. 1700 ankom Kongsfjord. Begynte å losse fangsten med en gang. Kl. 1800 ferdig losset, tok ombord tomkasser og ankret opp for natten.

Søndag 18/3. Om morgenen ble en enig om å leite lenger øst i tilfelle en kunne finne lodde som var fastere på rognen.

Kl. 0800 avgikk Kongsfjord. Krysset hele strekningen fra Kongsfjord til Vadsø uten nevneverdige registreringer på ekkoloddet og asdicen. Kl. 1730 ankom Vadsø. Tok om bord vann og ankret opp for natten.

Mandag 19/3. Kl. 0600 avgikk Vadsø. Krysset over til Bugøynes, videre langs sørsiden av Varangerfjorden og ut langs Russegrensen mot Vardø. Derfra og vestover mot Kongsfjord hvor en hørte det foregikk en del fangsting. På strekningen Vadsø—Båtsfjord var det praktisk talt ingen registreringer av lodde hverken på ekkoloddet eller asdicen. Kl. 1630 satte trålen utenfor Kongsfjord og fikk full trålsekk med den følge at sekken sprakk. Skiftet til ny trål og gjorde to tråltrekk, men uten resultat. Dette skyldtes mørke da lodda vanligvis er vanskelig å fange med trål om natten. Fra kl. 2100 lå en stille ute på fiskefeltet og avventet dagslys neste morgen.

Tirsdag 20/3. Lå stille og drev til det ble lyst. Kl. 0900 gjorde et tråltrekk. Beregnet fangst ca. 300 hl samfengt lodde. Kl. 1000 begynte å pumpe og kjøre sorteringsmaskinen. Samfengtprøven viste 40% hunlodde og 60% hanlodde. Kl. 1300 var en ferdig med pumpingen. Kl. 1600 gjorde et nytt tråltrekk, antatt fangst ca. 300 hl samfengt lodde. En begynte å kjøre sorteringsmaskinen med en gang. Maskinen virket bra hele tiden og en fikk ut 90% hunlodde. Kapasiteten ble anslått til ca. 5,5 tonn pr. time. Kl. 1900 avgikk fiskefeltet. Kl. 2100 ankom Kongsfjord, ankret opp for natten.

Onsdag 21/3. Kl. 0800 begynte å losse loddelasten. Etter lossingen tok en om bord tomkasser. Kl. 1500 ferdig med kassene. Totalt utlosset: 500 kasser = 30 tonn som inneholdt 91% hunlodde. Kvaliteten på lodda ble betegnet som meget god.

Senere fikk en tak i en del materialer etc., og begynte å bygge om avsilingssystemet for hunlodda da undertegnede ikke var tilfreds med den daværende avsilingsanordning. Kl. 2000 ferdig med avsilingssystemet.

Torsdag 22/3. Kl. 0600 avgikk Kongsfjord. Krysset vestover til Mehamn fjorden. Kl. 1200 satte trålen første gang, og en gjorde 4 bomtrekk på grunn av at

lodda var meget vanskelig å fange. 5. trekket fikk en ca. 120 hl samfengt lodde = 70 kasser sortert lodde som inneholdt 92% hunlodde. Kl. 1815 måtte avbryte fisket på grunn av sterk S.V.-kuling. En gikk opp til Mehamn hvor en ankret opp for natten.

Fredag 23/3. Kl. 0700 avgikk Mehamn. Kl. 0830 var en ute på fiskefeltet, men det var dårlige forhold for trålerne på grunn av stor ansamling av snurpere. Kl. 1000 gjorde et tråltrekk, antatt fangst 100 hl samfengt lodde. Lodda var av meget fin kvalitet. Kl. 1330 gjorde et nytt tråltrekk, antatt fangst ca. 1 000 hl samfengt lodde.

Begynte å pumpe og kjøre sorteringsmaskinen med en gang en fikk trålposen fast langs siden. Kl. 1815 ferdig med pumpingen. Sorteringsmaskinen hadde virket meget tilfredsstillende under hele siste turen. Sorteringsprøvene viste 93% hunlodde. Det nye avsilingsystemet virket 100%, lodda var nå absolutt helt tørr og fin. Lodda var litt løs på rognen, men var allikevel av god kvalitet på grunn av at den ble fylt i kasser og ikke ble utsatt for hverken press eller trykk.

Kl. 2230 ankom Kongsfjord hvor en ankret opp for natten.

Lørdag 24/3. Kl. 0700 begynte lossingen av lodde-lasten. Kl. 1330 ferdiglosset. Utlosset totalt: 605 kasser = 36 166 kg som inneholdt 93 ½% hunlodde. Kvaliteten på lodda ble betegnet som ekstra god på grunn av at den var helt tørr og fin. Disponent Sørensen ved firmaet Clement Johnsen hadde bare lovord å si om fangstene som «Langskjær» hadde levert og spesielt siste fangsten som var så godt avsilt.

Kl. 1600 ferdig med lossingen, og ferdig med ombordtakingen av tomkasser.

Søndag 25/3. Dagen helligholdt, intet arbeid.

Mandag 26/3. Kl. 0300 avgikk Kongsfjord. Krysset vestover til Tana. Ingen registreringer av lodde, men det var en god del fiskefartøyer å se ute på feltet. Kl. 1200 gikk en opp til Tyfjord i Tana på grunn av dårlig vær.

Tirsdag 27/3. Kl. 1100 avgikk Tyfjord. Krysset østover til Båtsfjord. Dårlig vær og ingen registreringer av lodde på nevnte strekning. Kl. 1600 ankom Båtsfjord hvor undertegnede gikk i land fra «Langskjær» da forsøkturen ble ansett som avsluttet.

Konklusjon

En må vel kunne si at siste tur, nå mener jeg turen fra 15—27/3, har vært både positiv og vellykket. For det første så har kapasiteten på sorteringsmaskinen øket betraktelig, og for det annet så har hunloddeprosenten øket en god del slik at en ved siste levering hadde 93 ½% hunlodde. Det er mulig å øke sorterings-

prosenten til ca. 100%, men da blir det på bekostning av den store og verdifulle hunlodda som kommer til å skli ut sammen med hanlodda, og at en da får igjen bare den minste hunlodda. Jeg tror en må akseptere sistenevnte resultat som meget bra. Kapasiteten på sorteringsmaskinen var ved siste tur ca. 7 tonn i timen = 70 hl og det må man si er bra. Men som jeg har nevnt i forrige rapport mener jeg at kapasiteten kan økes en god del ved å bruke f.eks. ¾" stålstenger eller rør. Nå er det vinkel messing stenger på 4 cms bredde og da får en ikke utnyttet flaten i maskinen slik som den burde være. Arbeidet med å justere åpningen mellom sprinklene var nokså tidkrevende, og det krevde stor nøyaktighet. Videre ble det satt på 4 støttestag på maskinen og hvor en tok bort annenhver bolt som holdt sprinklene. Dette resulterte i at lodda fikk en lettere gang mellom sprinklene og fikk en bedre styring. Det ble også foretatt en omjustering av sprinklene slik at en startet forut på maskinen med 10 mm åpning mellom sprinklene og 11 mm åpning akter. Dette resulterte i at lodda som ble hengende etter hode foran på maskinen falt lettere ned når den kom litt lengre bak. Medbringer-systemet virket godt etter de siste forandringene som ble gjort. Det viste seg å fungere bra når en bare kom opp i riktige dimensjoner på stengerne.

Sorteringsmaskinens plass om bord på fiskefartøylene

Jeg tror denne sorteringsmaskinen kommer til å få sin plass om bord på den såkalte mellomstørrelsesklasse av fartøyer fra 1 000—3 000 hl. Fartøyer i nevnte størrelsesorden har ikke den samme mulighet til å fange lodde langt til havs slik som de større fartøylene som kan gå 100—200 n. mil ut å ta sin fangst. Disse fartøylene må vente til lodda kommer nærmere kysten og da er den allerede falt en god del i pris. Derfor vil det nok være på sin plass at også de mellomstore fartøylene også kunne få sin del av «kaken», nemlig å få levere sortert lodde til god pris.

Når det gjelder å ta vare på den utsorterte hanlodda så vil det ikke by på noe problem. Dersom en plasserer sorteringsmaskinen på en egnet plass på dekk, og at en lar hunlodda gå ned i midtrommet eller midttankene enten i bulk eller kasser og så la hanlodda gå ned i sidetankene eller siderommene. Når en så kommer til land for å levere fangsten lossen en først hunlodda fra midtrommet, og når en er ferdig med det tar en bare opp skottene slik at hanlodda kommer i midtrommet og kan bli grabbet opp.

Lossetørn for fartøy med sorteringsmaskin

Når det gjelder lossing av hanlodde må det bli en smidigere ordning enn hva det var nå siste året. Sjau-

erne nektet å losse små slumper på grunn av at de hadde akkord på lossingen. Og ved Feitsildfiskernes Salgslag fikk en opplyst at en var underlagt samme bestemmelser som vanlige trålere og snurpere ved påmelding til lossetørn. Det kan bli noen dyre dager for et fartøy med sorteringsmaskin å bli liggende inne

fra 2—4 døgn for å få levert en liten slump hanlodde. Det kunne kanskje være en idé om en hadde noen fraktestartøyer gående for oppsamling av hanlodde.

Og så er det jo et spørsmål om ikke en del av den utsorterte hanlodda kan fryses og brukes bl.a. til blå-kveiteagn.